

Tallinna Ehituskool
Mööbli restaureerimise eriala

PORTFOOLIO

Kristina Rahumeel
Juhendaja: Sven Aunaste

Tallinn 2022/23

Sisukord

Pehmepõhjaline tool4

Thonet LÕPUTÖÖ13

Läti laadatool aka Tähemaa lätlane25

Osaoskused31

Värvikohver32

Martini tool ema Saimale36

Poolpehme toolipõhi raamile39

Tähepanekud41

Õmblustööd42

Tumba44

Eneseanalüüs54

Pehmepõhjaline tool

Üldandmed

Nimi: pehmepõhjaline u 1920–50ndate lõpus tootmises olnud tool

Päritolu: Teadmata. 2019. aasta „Teeme ära“ koristustalgude ajal Sõpruse pst prügikonteineri juurest restaureerimiseks teisaldatud neli tooli.

Valmistamise aasta: u 1950

Valmistaja: Lutherma Vabrik

Mõõdud: 425x845x400

Materjal: kask, kasevineer

Omanik: Katri Ojasoo

Restaureerija: Kristina Rahumeel

Juhendaja: Sven Aluste

Tööde algus: 18.09.2019

Tööde lõpp: 06.10.2020

ESEME KIRJELDUS

1950ndate lõpust, originaalistmekattega pehme põhjaga, painutatud vineerist seljatoega tool.

Toolil põhjal Lutherma vabriku venekeelne pitsat.

ESEME LUGU

Hüljatud leidlaps prügikonteineri kõrvalt koos oma kahe üle värvitud ja ühe samasuguse kaaslasega.

OTSTARVE TULEVIKUS

Tavakasutusse Saaremaa koju või vajadusel headesse kättesse. Esialgne soov tuli Lahemaalt, kus Eesti aja alguse majapidamises nad koos vanaduspõlve pidada saaks. See eeldab kõigi nelja tooli restaureerimist. Kaks vanakest leidsid ulualuse Tähemaal.

SEISUNDI KIRJELDUS

- Eesmisel paremal jalal diagonaalne saelõige.
- Toolijalgade alumised otsad pragulised.
- Istmekattel hulgaliselt kriime ja värviplekke.
- Eesmise vasakpoolse jala ülemine nurk mehaaniliste kahjustustega.

- Kaetud lakiga.
- Tooli korjal esineb sisselõikeid jt vigastusi.
- Esijalad loksuvad.
- Sidepulgad peale vp esijala kinnituse tugevalt liimiga kinni.
- 50ndate aastate Lutheri Vabriku funkstiilis tool.
- Kruviühendused tugevalt kinni, kruvid-poldid roostes.
- Istme kate-alus katki.

RESTAUREERIMISÜLESANDE PÜSTITAMINE

1. Dokumenteerida
2. Fotod teha
3. Vigastused parandada
4. Algupärase viimistluse taastamine v šellak? (on paksult üle lakitud)

Planeeritavad tööd:

1. Ettevalmistus: kahjustuste dokumenteerimine
2. Pildistamine, mõõtmine
3. Keemiline puhastamine: seebiveega pesu
4. Osaldamine
5. Mehaaniliselt kaaplehega laki eemaldamine
6. Puiduparanduste tegemine
7. Miinuspeaga kruvide otsimine
8. Kruvide roostest puhastamine messingist harjaga
9. Tooli „kuivalt“ kokkupanek
10. Liimimine
11. Uue poolpehme põhja saab polstrimoodulis

Tööde teostamine

1. Kahjustuste hindamine, pildistamine puhtal taustal
2. Seebiveega e keemiline pesu
3. Osaldamine
4. Tapipesade vanast liimist puhastamine puitu kahjustamata
5. Puiduparandused toolikorjul, spoonil

6. Toolipõhja eemaldamine – naelad kattekinnitusest ja vatiin maha. Pole taaskasutatav.
7. Poldikeermete, stopperseibide puhastamine messingharjaga (trellil ja hiljem masinal)
8. Kasespooniga pp esijala sisselõike täitmine piki kiudu järgides
9. Pragude ja murdekohtade täitmine atsetooni baasil pahtliga
10. Lihvpaberiga lihvimine
11. Kruntimine
12. Kasepeits, kergelt paranduskohad toonida
13. Uue toolipõhja lõikamine
14. Kõva polstri panek
15. Šellakiga viimistlemine
16. Vahavaba šellakiga lõppviimistlus

Töövahendid:

1. Keemilisel puhastusel: roheline seep, vesi, lapp
2. Osaldamisel: miinuspeaga kruvikeeraja, tangid naelte eemaldamiseks, jaapani saag sisselõike ühtlustamiseks, mutrivõti
3. Rooste eemaldamisel: messinghari, trell

Algus

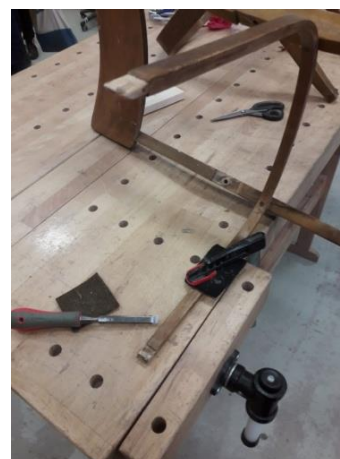
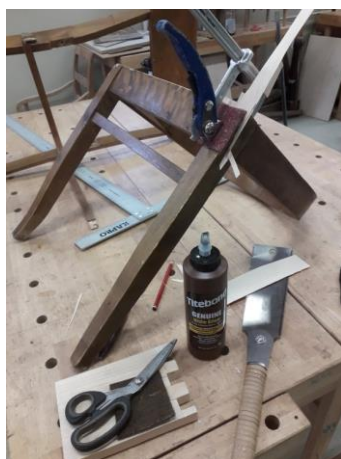
OSALDAMINE, keemiline pesu tärpentiini seguga.

Kaaplehega lakieemaldus, maski ja prillidega, sest lakikilde lendas! Ikka piki puidusüü suunda. Toolipõhjalt rikkaliku liimikihi kraapimine korraliku kaabitsaga õpetaja tööriistakastist.

- Kraaplehti tuli üsna tihti teritamas käia. Samuti plaasterdada tugevduseks lehte kinni hoidvat sõrme!
- Esijala saelõike parandamine kasespooni lõikudega.
- Eelnevalt löikepõhja ühtlaseks saagimine. Võinuks parandused teha ka pärast lakieemaldust.
- Tööjärg sobis nii, et liimimise järel, kuivamise ajal sai järgmist etappi ette valmistada. Kuna tool oli osaldatud kaheks, sai erinevaid töid sättida.
- Toolijala alumise osa murru kokku liimimine.
- Liimimine PVA B3, spaatel ja liimijääk kohe niiske lapiga maha.

- Kasespooniga (2 mm paksusega) parema esijala kahe külje proteesimine.
- Pleksiklaas pitskruvi alla, et näeks panust ega liimuks ise kinni.

- Toolikorju spooniparandused, 0,6 mm kasespooniga.
- Spooni lõikasin mati peal. Joonlaua kõrval paistab peitli turvaotsik.
- Liimi kuivamise ajal sai messingharjaga masinal kruvid roostest puhastatud.

Sellega lõppesid 2019. a tegemised toolidega. Alustasin spooniparandustega värvikohvril.

- Teise jala järgi suuruse märkimine, peiteldamine diagonaalselt, et mitte kapja ega kontsa peiteldada.
- Lihvimine klotsiga, liimimine PVA B3.

- Pitskruvid just sedapidi. Liim kuivalt eemaldada, mitte nühkida, mitte märjalt. Spaatliga hiljem maha koorida PVA B3. Jätab endast väga nähtava jälje. Peits toob selle hästi välja.
- Seepärast esimene proovipeits lahjendada veega vahekorras 1 : 2.
- Kuivamise järel liimijäägid maha kraapida, lihvida üle ja uuesti peitsida.
- Proovipeits toolijala siseküljele. Valida oli heleda ja tumeda pähkli vahel. Leppisin roheka varjundiga.
- Enne peitsi panused vanutada. Kasespoon tõmbus punakaks, saab karukeelega timmida.

- Šellaki segamine: lemon 100 gr ja 0,5 l keedetud jahutatud sooja vett. Pudelit raputada, külili ööseks pimedasse ja sooja sulama. 24 h pärast kasutamiskõlblik.
- 4 päeva 5 ringi järgemööda (kahele toolile), u 3-4 korda sedasi.
- 4 päeval vahavabaga 3x3 ringi, nakkus tugevasti kinnaste külge, oli tihkem teha kui lemonit.

Enne/pärast

Kaks tooli sai korda tehtud ja on kasutuses.

Thonet LÕPUTÖÖks vormistatud 2022/23

Restaureerimisaruanne

Üldandmed:

Nimi: Thonet tool 20. sajandi esimesest poolest.

Päritolu: Võimalik, et kuulunud Kuressaares vanaema maja eelmistele omanikele, kes emigreerusid 1939. a Saksamaale. Terve eluea, lapsepõlvest peale seisnud kasutuna väga kehvast olekus pööningul. Faktiliselt päritolu tõendamata.

Valmistamise aasta: Thonet nr 14, mida toodetud väga pikka aega, antud tool u 20. sajandi algusest

Valmistaja: Lutherma Vabrik

Materjal: pöök, rotang (istmekate täielikult hävinud)

Omanik: Ksenja Kuusk

Restaureerija: Kristina Rahumeel

Juhendaja: Sven Aluste

Tööde algus: 14.10.2019

Tööde lõpp: aprill 2020, jätkuvalt šellakiga katmine 2023

ESEME KIRJELDUS

Üks enimkasutatavaid kohvikutooli mudelid Thonet' toodangus. Ilmselt Lutherma vabriku toodang.

Tool aastaid seisnud Transvaali tn maja pööningul. Võimalik, et kuulus majast 1939. a emigreerunud perele. Kuna on vähetõenäoline, et kahe väikese lapsega lesk sõja ajal või selle järgselt mööblit ostis. Seda oletust toetab fakt, et vanaema isa oli tisler ja valmistas ise mööblit müügiks.

OTSTARVE TULEVIKUS

Kindlasti koju tagasi. Rotangi paigaldus võib küll aega võtta, kuid eesmärk taastada esialgses olekus.

OTSTARVE TULEVIKUS

- Tugevasti määratud tool. 5–8 murdumiskohta.
- Seljatoe osas kinni võtmisest tekkinud kulumine.
- Vasak esijalg lahti, tapp murdunud.

- Viimistlus ei ole säilinud.
- Tool on tugevasti propelleris.
- Sidepulk on lahti, osa kinnituskruve puudub.
- Tooli raam on pooleks murdunud ja pragu kuivanud suuremaks (pragu suurenes koolis).

RESTAUREERIMISÜLESANDE PÜSTITAMINE

- Dokumenteerida
- Fotod teha
- Vigastused parandada, proteesida
- Vasakpoolsele esijalale uue tapikeele tegemine
- Vp esijala tapipea parandamine (murd, läbimõõt)
- Algupärase viimistluse taastamine (šellak)
- Punuda rotangist uus toolipõhi (iseseisev töö)

PLANEERITAVAD TÖÖD

- Ettevalmistus: kahjustuste dokumenteerimine
- Pildistamine, mõõtmine
- Keemiline puhastamine: seebiveega korduv pesu paberiga kuivatamine kohe
- Osaldamine
- Puiduparanduste tegemine: pahteldamine, proteesimine, raami kokku liimimine
- Kruvide roostest puhastamine messingist harjaga
- Asenduskruvide otsing või ost Baltic Bolt (Forelli 6, Tln)
- Uue tapiotsa treimine vasakule esijalale, tapiaugu uuesti vormistamine
- Võimalusel osade murdude täitmine pahtliga, lihvimine
- Tooli „kuivalt“ kokkupanek
- Liimimine
- Viimistlus

TÖÖDE TEOSTAMINE

- Kahjustuste hindamine, pildistamine puhtal taustal
- Suruõhu, harja, seebiveega e keemiline pesu, puuvillase lapiga pühkimine
- Osaldamine, detailide markeerimine, manuste hoiustamine eraldi karbis
- Puiduparandused toolikorjul, spoonil

- Poldikeermete, stopperseibide puhastamine messingharjaga (trellil ja hiljem masinal)
- Pöögispooniga pikisuunaliste murdude täitmine piki kiudu järgides
- Pragude ja murdekohtade täitmine atsetooni baasil pahtliga

Päris algus

Laos kuivas toolipõhja rõngas täiesti pooleks, kahte eraldi ringi. NB! Temperatuurimuutusest võivad tekkida lisaprobleemid, mida nt hinnapakumisel arvestada!

- Puhastus harjaga, esmalt lahtine tolm maha, õhuga rotangiaugud läbi puhuda.
- Keemiline puhastus e rohelise seebi vahu ja svammiga mustuse sulatamine, puhta lapiga mustus maha pühkida.
- Lihvimine lihvpaberiga.

- Kruvide, poltide, seibide puhastus. Tööohutusvahendid!
- Pragude täitmine spoonikildudega.

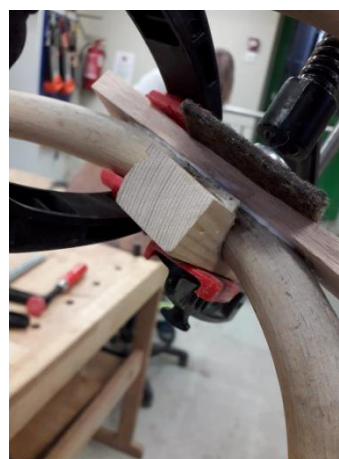
- Kuigi kuivalt passis pragenenud raam kokku, tuli liimimise ajal siiski sisemisele poolele sisselõige saagida, sest pinge oli liiga suur.
- Ohtralt PVA B3 liimi kahele poole.
- Piisavalt pitskruve varutud enne liimimise algust.
- Liim jäi kuivama pooleteiseks nädalaks (sessi vahe). Pitskruide peale panekul abikäed.
- Oleks tulnud liimijääke paremini eemaldada, kuivalt spaatliga ära! (liimijäägid imbusid puitu, peitsi alt paistsid eriti silma)

- Liimist puhastamine oli üllatavalt aeganõudev (tapipesad korralikult!).
- Rotangi avad ei ühtinud peale kokku liimimist enam, tuli uuesti läbi puurida. Liim keerdus puuri külge kinni, puur tulikuum!

- Sidepulga, korju proteesimine, pöök.
- Sobiva läbimõõduga klotside tegemine, pehmendused sisse-välja.

- Tapikeele jaoks eelnevalt uue ava proteesimine. Läbimõõdud ei klappinud.
- Liimimisel korralikult pitskruvid peale ja minimaalselt 30 min PVAgaga kuivamise aeg, kiire, kuid parandamise võimalus väike.

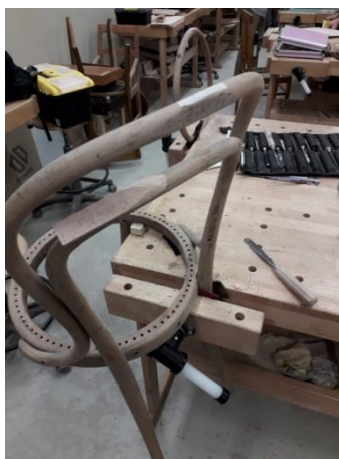
- Uuele tapipeale uue ava puurimine.
- Kindlasti kahe pitskruviga kinni, et sirgelt puurida!
- Pahteldamise vahel proteesimiseks ettevalmistus, käsitöö.

- Korduvalt lihvida ja uuesti pahtliga pragusid täita ja uus vahelihv 240 võrguga.
- Pahtlit tuli vahepeal atsetooniga lahjendada, et spoonikildude vahelisi pragusid täidaks. Kivistus hetkega.
- Proteesitükid said tublisti suuremad, et liimides ja kinnitades panuse materjali jätkuks.
- Peiteldamine oli pikem ja loominguline tegevus.

- Sidepulga protees, eelnevalt lahtised naelad välja ja kooshoidvad naelad torniga sisse taguda.

- Lihvpaberiga lihv-silumine.

- Kuivalt kokku kruvimine osutus väga suurt jõudu nõudvaks.
- Sidepulgalt jalgade asukoha numbrite leidmine õnnestus tänu nende pidevale värskendamisele üle kirjutamisele. Vaatasin üle ka algselt tehtud fotod. Thonet läks lattu talvepuhkusele. Saab näha, kuidas kuiv õhk toimib.
- Sidepulga jaoks osta Baltic Boldist kaks uut miinuspeaga kruvi (algselt puudusid).
- Ilmselt on 4x30mm kruve ka vaja. (Tööde etteplaneerimine, kuluarvestus, aja planeerimine)
- 2x25mm kruve samuti.

- Ettevalmistus esijalgade liimimiseks.
- Fiksaatori joonistamine, vasakult poolt avatud, treimine, kinnitamine pitskruvidega.
- Tapipea korralikult liimist puhastamine.
- Liimimine, spoon vasaku esijala vahele lisaks täiteks, et raam toetuks jalale (juurde kasvatada)

- Kruntimine: esimene peits 1 : 2 lahjendatud veega, teine peits lahjaga.
- Kolmas peits Antiik 87 originaaliga.

- Vanutada (Segu 7) enne peitsi, kuivada lasta v kergelt puhuriga kiirendada. Peab imbuma puitu.

- Viga: unustasin kruvid tooli jalgadesse lasta!
- Kolmas kiht ei katnud ühtlaselt. Seetõttu tuli valida tumedam peits, hele pätkel 75 x2=5x!
- Liimijälgede mahakraapimine. Korduvalt ja sügavalt.

- Kinnitasin jalused-kruvid-alused.
- Heleda pätkli peits osutus oluliselt tumedamaks, võimalik vale sisu pudelis.
- Plaanisin maha kraapida. Oleks võinud võib-olla lihtsalt maha pesta. Liigse ajakulu ja ebakindluse tõttu jätsin tumedama peitsi, kui algul plaanisin, ja läksin tööga edasi. Hele rotang peaks üldpilti helgemaks tegema.

- Šellakiga liiga ettevaatlikult, kuivemalt, kui oleks võinud. Oleksin tahtnud ´puust ette punaseks näha kuidas teha`. Kuid õppisin oma vigadest. Kaotasin pool päeva. Šellakit imas sellegipoolest päris palju.
- Järgmistel sessidel šellakiga 3x5 tiiru järjest päevas, esmaspäeval, teisipäeval.
- Vahavabaga 3x3. Oli oluliselt keerulisem peale kanda, tihkem ja nakkus hullusti kinnaste külge.
- Luther sai valmis 19.02.2020 – jääb põhja ootama ja paariline ootab laos.
- Kahe tooli peale kulus pisut alla 1 liitri šellakit, u 150 ml alles.
- Vahavaba ei muuda heledamaks, pigem lööb läikima, kuid mõlemad toolid on armsad ja olen tulemusega praegu rahul.

Esmane, 2021 suvel tehtud rotangiga ja tuunitud lõputööks 2023.

Eneseanalüüs: Väga keeruline töö esimesel aastal, kuid hiljem poleks võib-olla julgenudki seda ette võtta. Tholet oli üks kooli õppima tulemise motivaatoriteks. Temperatuur tegi palju üllatusi.

Mis veel ühes tükis oli, kuivas koolis katki. Hea, et oli mitu tööd korraga, sai vahepeal lasta pettumusel settida. Igal juhul on rõõm, et toolile veel istumisaega juurde antud sai!

Vol2.

Kuna viimane töö, mis oli mõeldud lõputööks, läks kliendile ja ma ei suutnud olude sunnil rohkem pingutada, tuli üks keerulisem töö vormistada lõputööks. Kuigi šellakiga on kaetud lugematul arvul kordi, ikka võib veel katta. Kuna tool ei sobitu enam endisesse olustikku, siis olen tuuninud ta selliseks nagu eeldatavalt algselt välja näha võis. Kuidas rotang puuküttega majas käituma hakkab, saab näha. Nii palju energiat ja aega ning tal ei ole minu elus kohta. Ma oleksin soovinud jätta heleda pähkli peitsi, kuid nüüd enam maha võtta ka ei raatsi. Kokkuvõtte 2+2 aasta kooli lõputööst on rahulolematust. Olen tänulik, et kummutil vana viimistlust maha ei kraapinud. Hindan paatinat oluliselt rohkem, kui kooli tulles. Parim restaureerimis tehnika - pese ära! Rakendan seda. Mis koolis veel omandasin: siltide lugemise, nina ei pista sisse - nuusutan eemalt! Lõpupildi tegin teadlikult koridoris, väljendamaks pikka kooliteed. Siiras lootuses, et kuigi hetkel on portfoolio nõuded muutunud, väärtustataks minu aega ja panust. Oleksin tahtnud paremini, kuid see on minu võimete kohaselt. Nii on!

Läti laadatool aka Tähemaa lätlane

Üldandmed

Nimi:	Vineerpõhjaga tool
Päritolu:	Lätist pärit laadatool
Valmistamise aasta:	Arvatavasti perioodist 1920–40
Valmistaja:	Piiriäärne Läti puidutöökoda
Materjal:	Haab
Omanik:	Katri Ojasoo
Restaureerija:	Kristina Rahumeel
Juhendaja:	Sven Aluste
Tööde algus:	20. 01. 2020
Tööde lõpp:	2021

ESEME KIRJELDUS

Väga kerge, haavapuust vineerpõhjaga igapäevaseks kasutuseks mõeldud tool.

ESEME LUGU

Müüdi Lätiga piirnevatel aladel, levis tänu suvisteletaatadele.

OTSTARVE TULEVIKUS

Läheb tagasi Tähemaale, Tartu maakonda. Peres olnud kolm põlvkonda.

SEISUNDI KIRJELDUS

- Viimistlus ei ole säilinud.
- Tool on tugevasti kahjustunud, „marraskil“ – narmendab.
- Sidepulk on lahti, ülemine sidepulk puudub.
- Ümarad tapid, üks murdunud.
- Vineerpõhi puruks, vajab uut.
- Tool on tugevalt tahapoole kaldu.
- Propelleris.
- Hulganisti sisselõikeid, murde.
- Toolijalgade otsad murdunud ja kulunud.

RESTAUREERIMISÜLESANDE PÜSTITAMINE

- Dokumenteerida
- Fotod teha
- Vigastused parandada, proteesida
- Uue tapikeele tegemine?
- Algpärase viimistluse taastamine (lakk?)
- Teha vineerist uus toolipõhi
- Uue sidepulga treimine (haab v kask, sai kasest tehtud)
- Puidukahjustuste hindamine, aukude täitmine
- Proteesid toolijalgade otsa

PLANEERITAVAD TÖÖD

- Ettevalmistus: kahjustuste dokumenteerimine
- Pildistamine, mõõtmine
- Keemiline puhastamine: seebiveega pesu, paberiga kuivatamine kohe
- Osaldamine
- Puiduparanduste tegemine, lõiked, kahjuriaugud, proteesida jalad
- Tapiotsa sobitamine raamiga, et tasapinnas oleks (spooniga tõsta tappi)
- Võimalusel osade murdude täitmine spooni v pahtliga, lihvimine
- Tooli „kuivalt“ kokkupanek

- Liimimine
- Viimistlus

TÖÖDE TEOSTAMINE

- Pildistamine puhtal taustal
- Kahjustuste hindamine
- Seebiveega e keemiline pesu, puuvillase lapiga pühkimine
- Osaldamine, detailide markeerimine
- Puiduparandused (PVA B3 + saepuruseguga aukude täitmine)
- Toolipõhja eemaldamine – pole taaskasutatav, teha uus vineerpõhi
- Pragude ja murdekohtade täitmine atsetooni baasil pahtliga (raiskamine)

AJAKULU

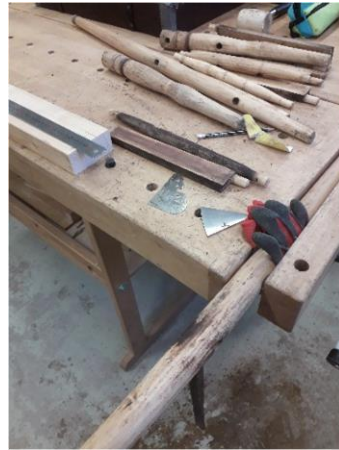

Osaldamine osutus üllatavalt raskeks. Kerge, kuid narmendav puit. Väikesed u 18 mm diameetriga ümarad tapid olid tihedalt koos, ehkki vormist välja vajunud. Toetuspind liiga väike. Samuti ei hoidnud liim tapi kõrval olevat osa (külgi) kinni.

- Kaapimisel sai kinnitust, et tegemist on haavapuuga.
- Väga pude materjal, puit narmendas tugevalt. Kraapimise suunda tuli hoolikalt valida.
- Osaliselt vana viimistlus eemaldatud lihvpaberiga 80, 120 ja 400 siledaks.

- Piki pragude täitmine B3
- Puidupahtliga suurte narmaste katmine

- Uue tapikeele tegemine
- Puuduva sidepulga pikkuse mõõtmine (ülalt avarduv, laienev)
- Sidepulga treimine kasepuust, kuna sobivad haavapuud ei olnud (Kanutis praktika raames, kuna koolis seadistati uusi masinaid)

Lõpptulemus.

Sellaki all ja vahatatud.

Kasutusel 'kotitoolina' ja tagasi oma esialgses kodus Tähemaal.

Osaoskused

Spooni kinnitamise abivahendi valmistamine/ SPOONIKLOTS

1. Tooriku saagimine lauast
2. Šablooni järgi kuju joonistamine
3. Lintsaega lõikamine
4. Augu märkimine ja puurimine
5. Lihvijaga kuju andmine
6. Lihvsaega kuju andmine
7. Liivapaberiga viimistlemine
8. Puutolmust puhastamine
9. Värnitsaga kruntimine lapiga hõõrudes

Värvikohver

Üldandmed:

Nimi:	Värvikohver/maalikast
Päritolu:	Puhma 4A omanike kasutusest
Valmistamise aasta:	u 1950–60a.
Valmistaja:	Lutherma Vabrik?
Mõõdud:	532x308x66
Materjal:	Pöök, pöögispoon, metall
Omanik:	Pirkko Vähi-Mohsen
Restaureerija:	Kristina Rahumeel
Juhendaja:	Sven Aluste
Tööde algus:	19. 10. 2019
Tööde lõpp:	10. 06. 2020

ESEME KIRJELDUS

1950–60ndatest aastatest, õlivärvide originaalkohver

ESEME LUGU

Pärit vanapaari majapidamisest, mis lehestunud proua soovil tühjaks koliti. Kohver olnud pere kasutuses õlimaalide kohvina kaks põlvkonda.

OTSTARVE TULEVIKUS

Läheb tagasi omaniku tütre kasutusse. Seega pere ajaloo eesjärele jääb kasutusse.

SEISUNDI KIRJELDUS

Kuues kohas spoonikahjustused. Kohver on määrdunud, laiguline. Spoon lahti. Kohvri hinged katki. Spoonist kaante ühenduskohad raamiga liimist lahti. Puiduosa murd.

RESTAUREERIMISÜLESANDE PÜSTITAMINE

1. Dokumenteerida
2. Fotod teha
3. Spooniparandused
4. Algpärase viimistluse taastamine v šellak? (on üle lakitud)

PLANEERITAVAD TÖÖD

1. Ettevalmistus: kahjustuste dokumenteerimine
2. Pildistamine, mõõtmine
3. Keemiline puhastamine: rohelise seebi veega pesu
4. Spooniparandused, kaane liimimine
5. Puiduosa plommimine

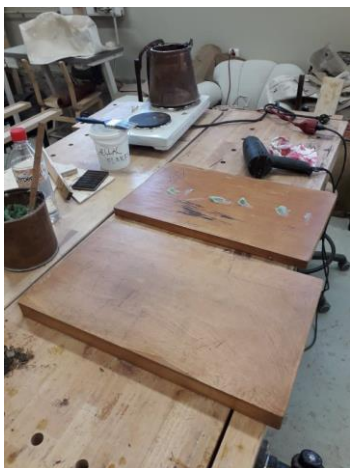

- Spooniparanduste tegemine osutus ajamahukaks. Väiksed panused ei tahtnud kuidagi pleksiklaasi all paigal püsida (pidin kinni teipima).
- Samuti tuli korduvalt uusi ja uusi panuseid lõigata, küll murdusid, küll polnud täpsed.
- Lõikejoont tuli puhastada ja uuesti lõigata, sest murdejoonte ümbert oli materjal üsna pehme, okaspuust raami osa.

- Nurga parandust tegin mitu korda nagu ka teisi.
- Spooniparanduste tegemise õppimiseks see töö saigi võetud.
- Spoonipanuste parajaks lõikamine.
- Faasi lihvimine lihvpaberiga P120-180 (spooni terav äär maha).
- Pinnalihv eemaldamiseks vana viimistlust.
- TITEBOND pruun, vajas kuivamiseks rohkem aega, väikseste tükide korral eriti.
- Viga: liiga ruttu tahtsin panust parajaks lõigata, tulid lahti, kuna polnud piisavalt kuivanud.
- Kuna panus oli madalam kui viimistlusega kiht, tuli panuse kõrgenduseks paber panna ja kinni teipida.
- Panuste vanutamine.
- Vahatamine, väikeste osade kaupa fööniga soojendada ja villase sokiga puitu hõõruda.
- Lasta kuivada 30 min ja üleliigne vaha pehme kuivatuspaberiga maha hõõruda. Samal ajal täidab vaha puidu poore ja kinnitub hangudes.
- Viga: föönitasin liiga lähedalt ja ühel kohal. Tuleb distantssi hoida!
- Üldmulje nagu poleks renoveeritud, seega uueks ei teinud!
- Hingedele uued kinnituskohad ja ette puurimine.

- Manused, lukud, käepide tagasi.
- Eesmärk saavutatud, kohver on jälle kasutuskõlblik.

Martini tool ema Saimale

Lugu: 2002. a kriisiabi koolitool, mis sai lõbusamaks värvitud. Roheliseks.

Täna: Emale oli vaja seljatoega ja pestavat köögitooli.

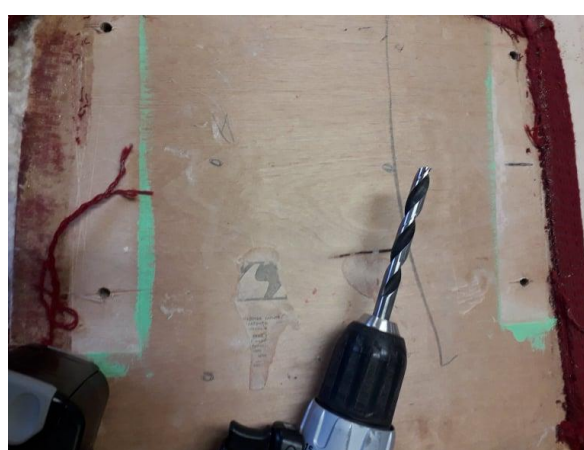
Eesmärk: Kiiresti kasutusse võtta, vahetada kate ja poolkõva polster.

Tööd:

1. Roheline värv maha kraapida.
2. Osaldada; haamriga tornile – poldid välja lüüa.
3. Poldid roostest messingharjaga puhastada.

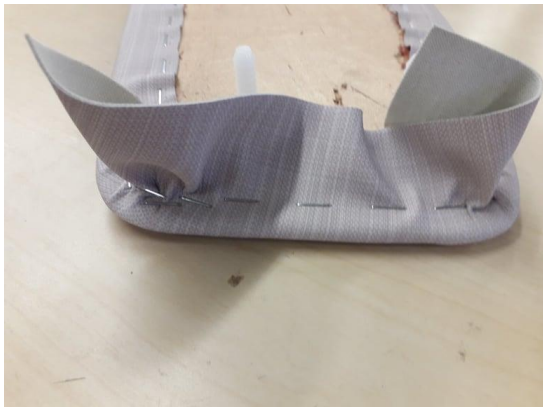

4. Vana riie eemaldada seljatoelt.
5. Istmele lisa kiht halli vatti. Äärtest õhemaks, et kataks tooli reuna, kuid poleks liiga paks.
6. Seljatoe kinnitamiseks plasttüüblid, nihikuga sügavuse mõõtmine, et tüübli ots polstrist läbi ei tuleks.
7. Tüüblitele aukude puurimine.
8. Tooli põhja õhuaukude puurimine, kuna uus vakstukate ei lase õhku läbi, polstri elastsus saab taastuda peale istumist.

9. Vakstutaolise katte lõikamine ja klammerdamine, üleliigse äralõikamine.

10. Kuigi kraapisin värvist puhtaks, arvestades uue katte roosakat värvi, viimistlesin puitosa valge veepõhise peitsiga. Katsin 3 korda.

11. Poltide õlitamine.

12. Kruvidega poldid kinni.

Aeg: Kahe koolipäeva jooksul, peits kuivas – kokku 8 h töö siiski!

Sai otstarbe järgi kasutatud üksainus kord. Tänu! sellegi eest!

Poolpehme toolipõhi raamile

Harjutustöö. Detsember 2020

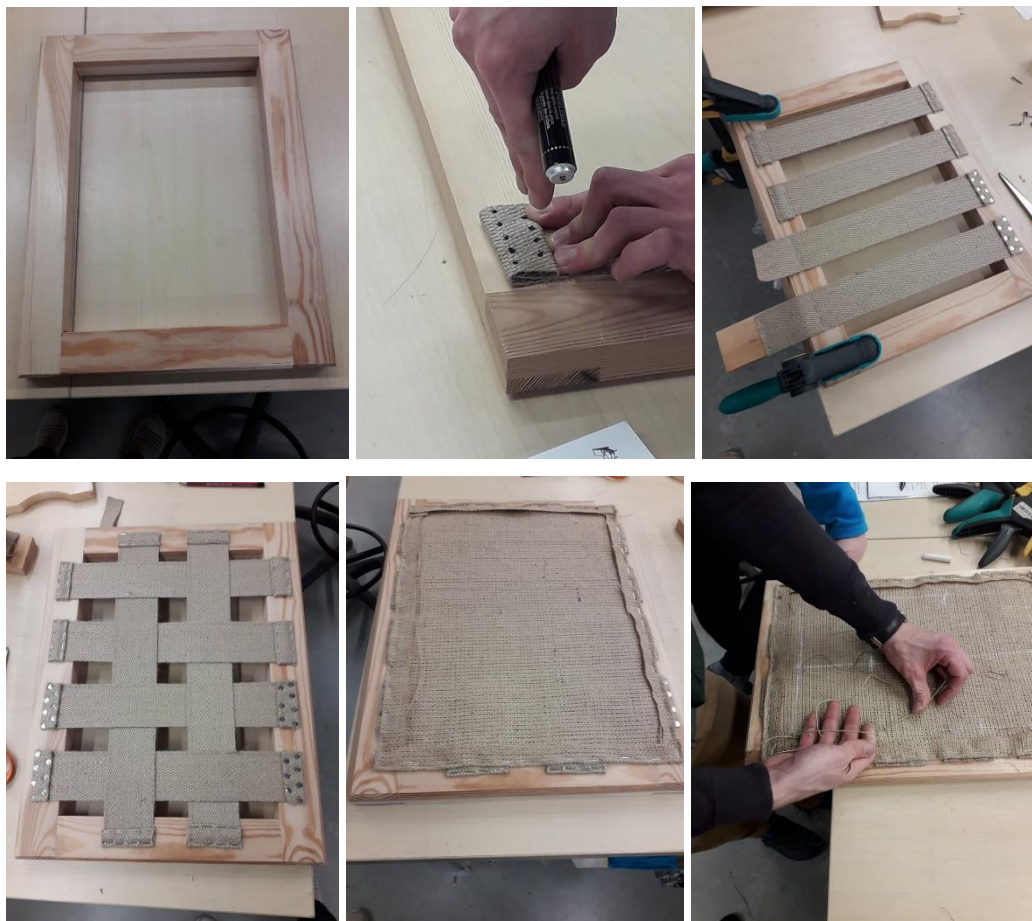
Juhendaja: Vesse Jämsa

Polstri raamatus kõik kenasti kirjas.

Tähelepanekud: Lõikasime hooga jutevöö katki, seepärast tuli eraldi pingutada abivahendiga.

Saime hea õppevahendi ja nipi, kuidas nt jutevöö juppe ära kasutada.

Erinevad kinnitused, naelte ja klambritega lihtsalt harjutamiseks.

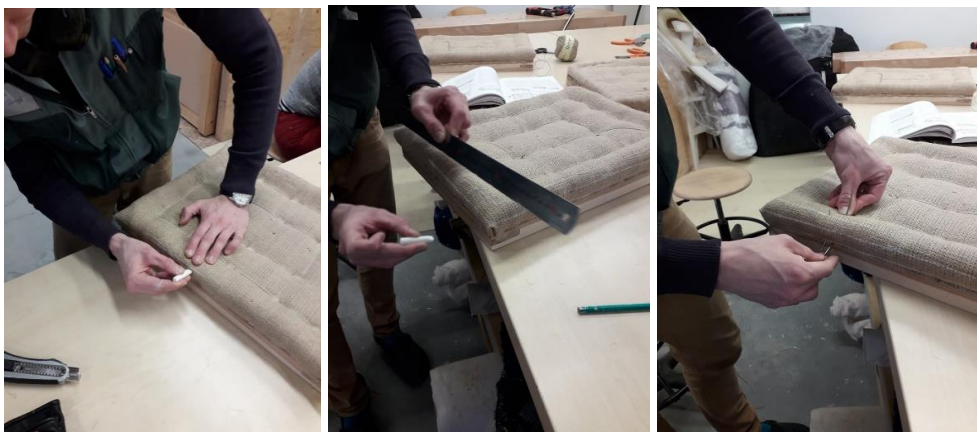
Kanepikiuga põhi, heledam.

Hobujõhvi vähem, kuna kallim ja vaja ainult elastsuse ja pehmuse andmiseks.

Jute- e kotiriiet klammerdatakse kergelt, küljega, et saaks välja võtta klambrid.

Läbiõmblus, kandi ja ääre moodustamine, märkimine

Naelutamine, naela ots haamriga tõmbiks, et puitu kiilu ei lööks ja puitu ei lõhuks.

Halli vatiga hobujõhvi katmine, 50 serva alla, nurkadest ja äärest õhemaks kitkuda.
Mitkal pingutada kõigepealt keskmisest osast tugevalt ja täitematerjal maha suruda.

Pealisriide mõõtmine, joonis, juurdelõikus, õmblemine, keeder.

Järi jalgade mõõtmine, väljasaagimine, kruntimine Osmo heledaga.

Jalgade asukoha märkimine.

Tähepanekud

Pealiskanga klammerdamisel oleks võimud juba arvestada, et nurkadesse tulevad järi jalad ja kangast sinna mitte panna. Enne klammerdamist oleks võinud jalgade asukoha ära märkida. Nüüd tuli spooni vahele panna, et jalad tasapinda saada. Rohkem jamamist oli.

Enne mitkali kinnitamist ja kinni õmblemist oleks võimud kauem järil istuda, ühtlustada täitematerjali. Nurgad olid ebavõrdsed. Sinna oleks saanud täidist lisada. Muidugi oli võimalus lahti harutada, kuid aja kokkuhoiu mõttes jäi see ära. Hiljem kangaga kaetuna riivas silma. Kuid eemalt vaadates nelja nurka korraga ei näinud ja üldmulje oli hea.

Pealiskangast oleks võinud valida mõttega, kuhu see läheb. Asja eesmärk selgus pisut hiljem.

Jalgade viimistlemisel oli kaks võimalust: alla panna, siis riie katta ja värvida.

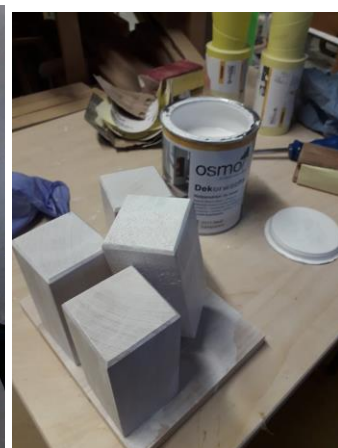
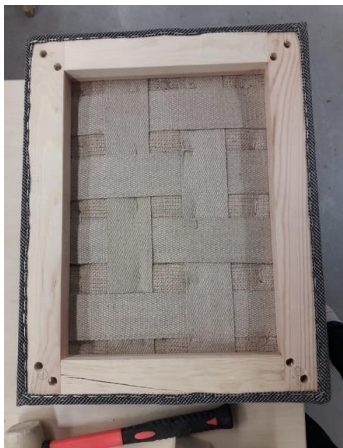
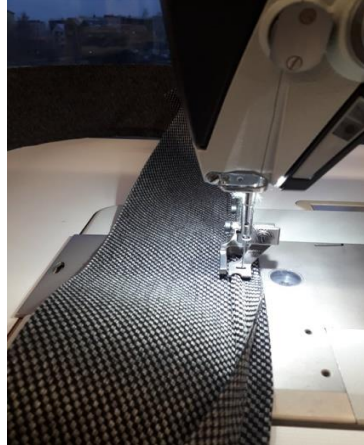
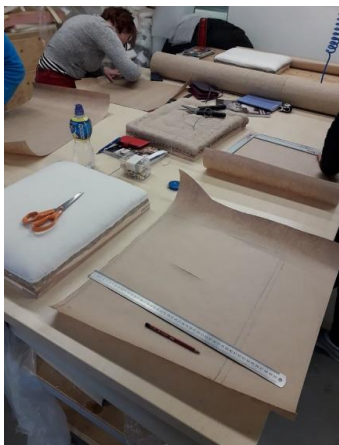
Ma värvisin enne – see tähendas kuivamisega. (Õnneks oli muud teha, kuid ma ei osanud seda aspekti tööprotsessis ette näha.)

Jalgade kinnitamisel oli samuti kaks võimalust. Panin puutüüblitega. Oleks saanud ka metallist keermega poldid panna. Puhtalt valiku küsimus ja materjali samuti. Tüüblid soodsamad, kuid metall ilmselt kindlam. Läheb kasutusse jalgade aluse toolina, seega suurt koormust ei saa.

Märgete tegemine kangale, suhteliselt mõttetu, kuna õmbluseid ei pannud kohakuti, liiga paks oleks jäänud. Kui täpselt mõõdetud, läheb kokku ka ilusti.

Julgemini võib venitada nii kotiriiet kui mitkalit. Pealiskanga venitamise tugevus sõltub materjali venivusest ja hargnevusest.

Klammerdamisel rohkem täitematerjali alla suruda. Kauem oleks võinud nagu kana õrrel istuda ja lasta täitematerjalil vajuda.

Õmblustööd

Erinevad õmblused ja materjalid (kangas, kunstnahk, naturaalne nahk).

Kandiline diivanipadi, lukuga. Ümara tumba kate. Õmblustarvikute manuaal.

Tumba

Üldandmed

Nimi:	4 vedruga tumba
Päritolu:	teadmata
Valmistamise aasta:	teadmata
Valmistaja:	eratöö?
Materjal:	puit, tekstiil
Omanik:	Ly Mõik, täditütar
Restaureerija:	Kristina Rahumeel
Juhendaja:	Sven Aluste puidu osa. Polster Vesse Jämsa
Tööde algus:	02. 11. 2020
Tööde lõpp:	märts 2020

ESEME KIRJELDUS

Pealiskangas omaniku poolt eemaldatud. Juteriie katki, vedrud väljas, kaks jalga murdunud.

OTSTARVE TULEVIKUS

Läheb tagasi omaniku igapäevaseks kasutuseks.

RESTAUREERIMISÜLESANDE PÜSTITAMINE

Dokumenteerida

Fotod teha

Vigastused parandada, naelaaugud tikutada PVAg

Viimistlusest jäävad tumba jalad, vedruraam, muu vajab vahetamist

PLANEERITAVAD TÖÖD

Ettevalmistus: kahjustuste dokumenteerimine

Pildistamine, mõõtmine

Keemiline puhastamine: seebiveega tumba jalad puhtaks

Osaldamine, vedrud taaskasutusse – ei!

Raamini puhtaks

Metallosade puhastamine, messingharjaga + käsitsi

Kaitsevärv metallile, sh vedruraamile

Tikutada vanad naelaaugud

Raam kokku liimida

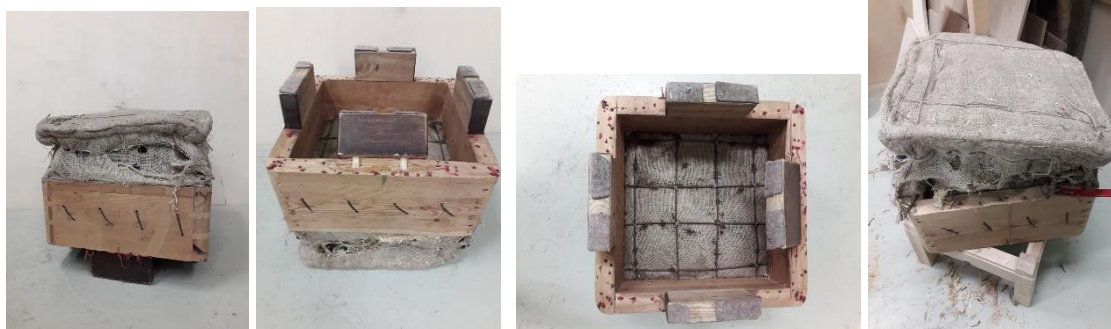
Uus põhi, vedrud jne

Uus katteriie

Tumba jalgade värskendus šellakiga

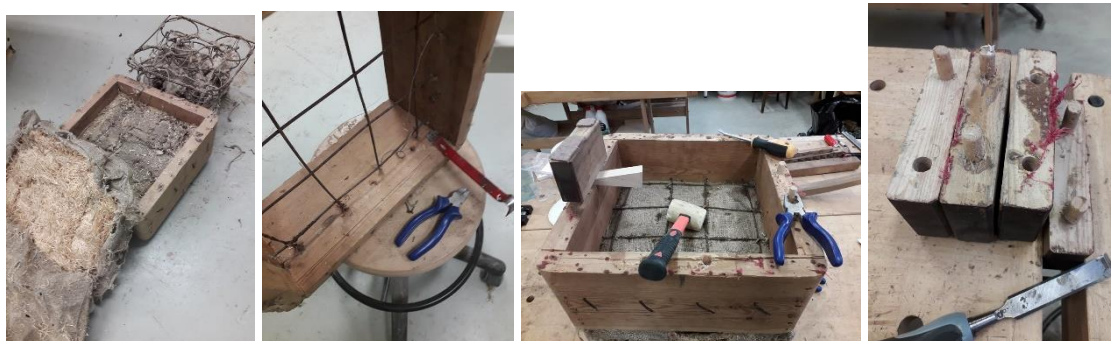
TÖÖDE TEOSTAMINE

Algus

Korralikku kangi vaja naelte väljatõmbamiseks.

Kindaid vaja, randme ortoos – päris karm lammutamine.

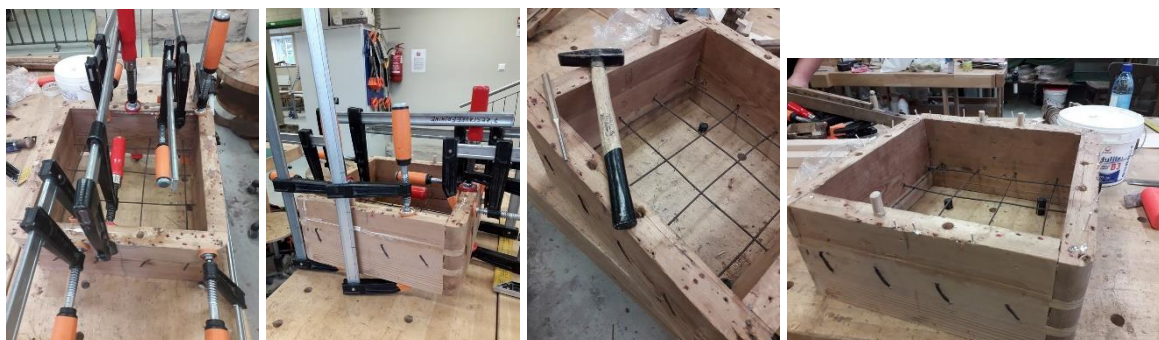

Jalgade liimist puhastamine peitliga.

Tüüblid välja, mis kinni, jäid (segavad vedrutööd).

Liimimine, vajas tugevat survet ja ööpäevast kuivamisaega.

Torniga murdunud naelapead sisse lüüa.

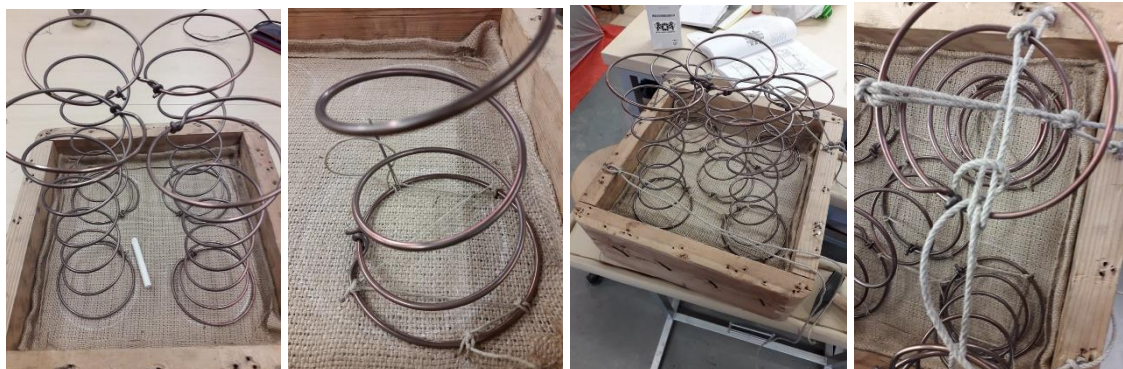
Messingharjaga metalloosa puhastus, P120 ääred.

Metalli kaitsevärviga üle.

Kotirii põhja, tugevalt pingesse ja kinnitada klambritega.

Proovisime 4 vedru varianti, jäi väheks.

Kanutis praktikal olles kolleegilt saadud näpukaitsed said nahajääkidest tehtud.

Sõlmede tegemine polnudki raske, kuid pingutamine küll.

Vedruraami kinnitamine pesulõksudega, kinnisidumine.

Vedrude raami äärde sättimine nõudis tugevust ja kannatlikkust.

Juhendamine ja kannatlikkus, näidatakse ette, teed, eksid, loed raamatust, vaatad teisi ja teed uuesti, kuni saab õigesti ja korralikult.

Kanditraadi sidumiskooriga vedrudega ühendamine.

Õmblusmärgid iga 6–8 cm tagant.

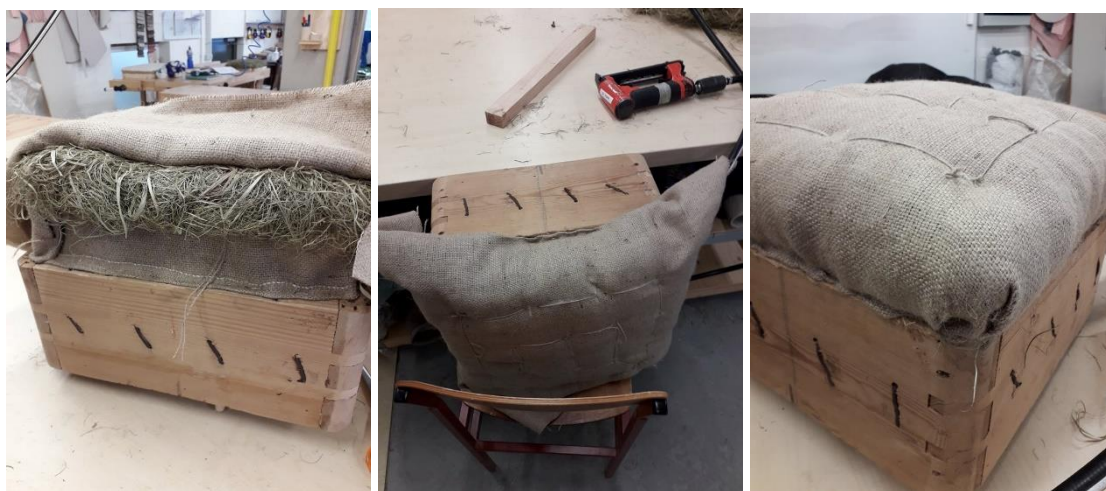
Jute- e kotiriidest kate vedrudele, klammerdada. Nurgad korralikult, et paksuks ei jääks.

Purjeniit – 1 m jupiga vedrud 4 kohast kinnitada.

Peidetud vetruv kant sai fikseeritud, kuid on kõvakant. Külgedelt purjeniidi otsad sisse ära peita.

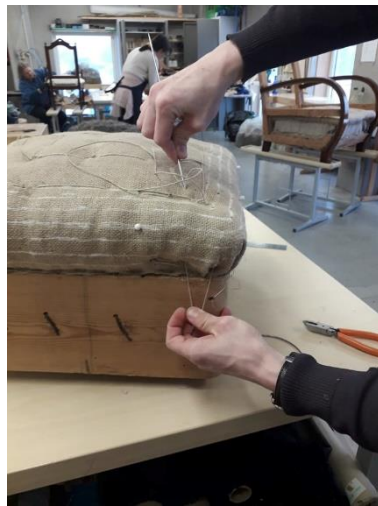
Kriidiga märkida kinnituskohad. Läbi nõeluda – pruulida iga piste järel.

Kandi täitmine, kuna kandiraam oli väiksem kui tumba raam, sai lisatud meriheina „vorstikesi“.

Meriheina niisutada veega, nutsakad tugevasti kokku suruda.

Peidetud vetruv kant sai fikseeritud, kuid on kõvakant. Külgedelt purjeniidi otsad sisse ära peita.

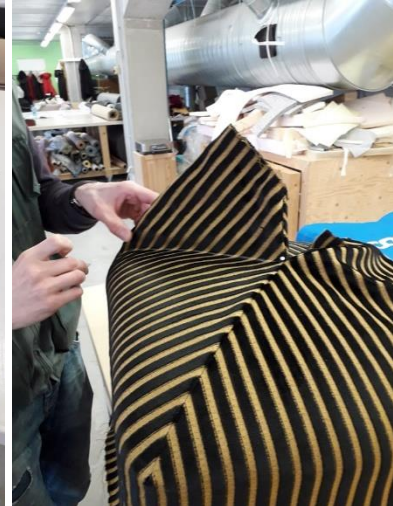

Hall vatt, mis pooles osas äärest õhemaks, s.o hobujõhvi katmise osa teha õhemaks.
Mitkal tugevasti ehtimisnõeltega kinnitada 5 mm keskjoonest allapoole.

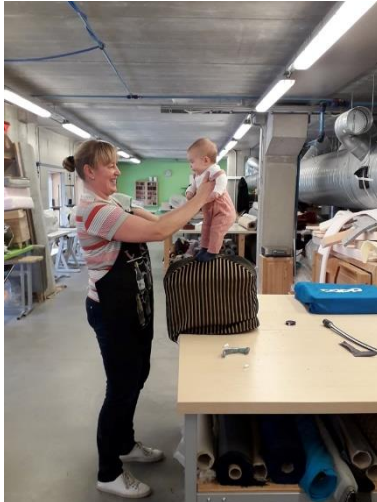

Tekstiiliga katmine

Velvet + triip, õrn materjal, mis eeldas kohe triipudele pihta saamist. Koti õmblemisel panin nõõpnõeltega triibud kohakuti, ei traageldanud. Kanga laius oli väiksem tooli raami omast, tuli vahetükk õmmelda ja siis otsustada, kuhu see sättida. Kuna raami osa on polstrist kitsam, tuli raami äärest veel eraldi kokku võtta, kitsamaks õmmelda, jälgida triipu. Ülejääk lõigata alles enne klammerdamist. Õmblusvarud kontaktliimiga kinnitada, seisab 5 minutit, siis kokku vajutada. Viga: väikese tüki triibud vedasid kinnitamisel kõrvale, allääres. Nurkade üleõmbluse kohad kippusid rebenema. Külgedelt kokkuvõtmise õmblused olid topelt, siis lõikasin õmblusvaru väiksemaks ja õmblesin paranduse uuesti üle, kuna muidu oleks alläärest hargnema hakanud. „Mütsi“ sai mitu korda tumbale peale tõmmatud ja ära võetud. Õmblemisel õnnestus musta niidiga mustal kangal püsida ja kuldsed triibud jäid ilusti puhtaks.

Märkimine oli keeruline. Algselt kanga paremalt poolt triibud kokku, seejärel kangas ümber pöörata ja pool pimesi sama tegevust korrata nii, et diagonaalid ikka paika saaksid. Oli päris aeganõudev. Panin ikkagi nõõpnõeltega kokku, tundus turvalisem ja toimis.

Istumissurvet teostas eri etappidel grupi noorim liige, koos vanemate kolleegidega.

Raamile valge vatiin 2-kordne, üle ääre, et terav poleks. Klammerdada äärtest, et paigal püsiks. Ääred õhemaks rebida.

Polstri „nurgad“ tuli tihedalt vatiga täita. Läbi pealiskanga ei saa pruulida, kõike tuli teha mööda raami äärt ja seejärel „müts“ pähe tõmmata.

Nõeltega all äär kinni, et triibud ühtlaselt jaotuks, siis klammerdada.

20ne kasespoon jalgadele vastu, kuna kanga serv poolel maal. Kõigil jalgadel olid tüüblid pisut erinevas kohas, tuli nummerdada. Liimida PVAg. Istesurve.

Töö oli mõeldud lõputööks, läks küll omaniku esindaja kätte hoiule, kuid sealt kasutusse.

Päris palju oli nuputamist, kuidas vormistada katte muster. Otsustasime diagonaali kasuks. Vesse oli suuresti abiks, näitas ja aitas lahendusi leida. Ise jäin teostusega peaaegu rahule, õpetaja luges töö heaks. Oleks tahtnud ühe sarnase töö veel teha, kuid aeg sai otsa.

Eneseanalüüs

Valmistusin mööblirestauraatori eriala õppimiseks kõigepealt Tallinna Ehituskoolis restaator-viimistleja õppekava läbimisega. Mõistes, kui vähe ma oskan, jätkasin puitehitiste restaator eriala õpingutega Hiiumaa Ametikoolis. Siis vaatasin passi ja otsustasin, et kui mitte nüüd, siis millal veel! Logistiliselt on Ehituskool terve senise elu mu koduteel olnud, Saaremaa ja Tallinna vahel elu ja töökohustusi jagades. Seekordne koolitee on olnud tugevasti mõjutatud kodustest kohustustest ja vaatamata pingutustele pole mu eesmärk veel täidetud.

Esimesel kooliaastal pühendusin täielikult koolile, eesmärk oli teha ära kogu praktika. Novembrist märtsini saigi tehtud praktika Kanutis, edasi pidi tulema praktika Nicoteras. Kuid maailm läks lukku! Suutsin küll kevadel 2021 leida praktika võimaluse erasektoris, kuid tööd ei pakkunud palju väljakutseid.

Olen väga tänulik õpetajatele nende kannatlikkuse ja järjekindluse eest. Tõesti imetlusväärne! Käelisi harjutusi: saagimist, lõikamist oli kooli algul päris palju ja tehes ei olnudki need nii lihtsad, kui algul tundus. Tõdesin kordi, et oleks tulnud palju varem kooli tulla! Vähemalt ühe suure unistuse täitsin, sain esimest korda treida, oma vanavanaisa tehtud kummutile uued jalad, peiteldamishaamri peale kauba. Kanutis oli mitme juhendajaga ikka keegi, keda sai paluda teritamist ja intarsia parandamist õpetama, kuna koolis ei olnud me selleni veel jõudnud. Hea, et õppetöö on moodulitena, kuigi kõike oleks vaja kohe ja korraga. Siin aitasid just eelnevalt läbitud erialad ja natuke kogemust ka! Ema oli väga õnnelik naistepäevaks saadud pudrunuia üle, emalt tütrele, vägev ju!

Polstri moodulis sain kasutada oma tugevamaid külgi juurdelõikuses ja õmblemises. Suudan jäljendada teiste tööd paremini, kui juhendist lugedes. Silmamõõt on hea ja tunnetus samuti, kuid oman suuri kulumise jälgi! Vedrudega oli raske, sõrmed väsisid, samuti intarsiat lõigates. Vajan asjast enne selget pilti, see võib muutuda, kuid ma tahan teada võimalikku töö käiku. Pisut kogemust aitas seda pilti luua, näha võimalikke lahenduskäike ja eelkõige vältida eseme kahjustamist. Siiani on kahju kellast, mida teisel aastal praktilal tegin. Ise oleks teinud teisiti, kuid kliendi soov oli primaarne ja järgisin juhendaja suuniseid. Kanutis sai nikerdatud uus manus, õppisin puidunikerdamist varem ja jätkan siiani juhendatud puutööga kooliväliselt. Oleksin Ehituskoolis hea meelega seda osa juurde õppinud.

Mis edasi?! Keriks paarkümmend aastat spidomeetrilt maha ja alustaks otsast peale. Mulle meeldib nokitseda, see on töö, mida saab iseseisvalt ja omaette teha. Mul on veel kannatlikkust, vajadusel väestan oma tööd mõne vandesõnaga ja asi saab tehtud. Ma pingutan seni, kuni

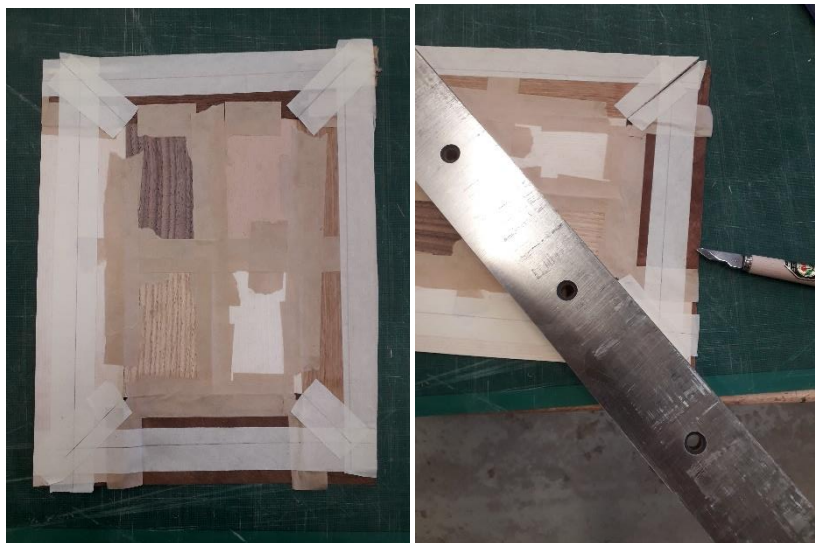
saavutan soovitud tulemuse. Olen kooli ja praktika ajal „avastanud“, et esmane on eseme puhastamine. See teeb imesid, Kanutis kogetud! Mida vähem sekkuda aja paatina jälgedesse, respektierida eseme tegijat, anda lisa kasutusaega, seda paremini sobitub see ese tagasi oma kohale. Teadmine, mis on rahustanud hirmu midagi ära rikkuda! Täiesti räbalast pööningul vedelenud Thonet’st sai kaunis tool ja tema jaoks tuleb terve veranda restaureerida, õigemini ümber teha. Juba töös! Tehtud 2022.

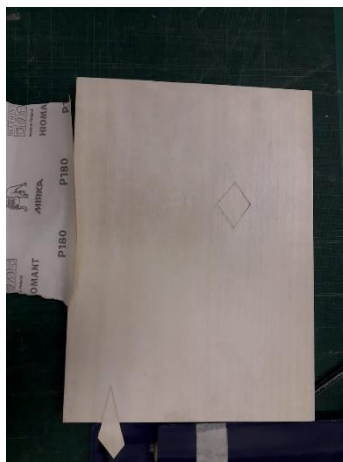
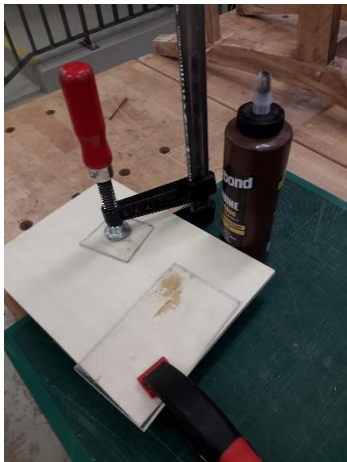
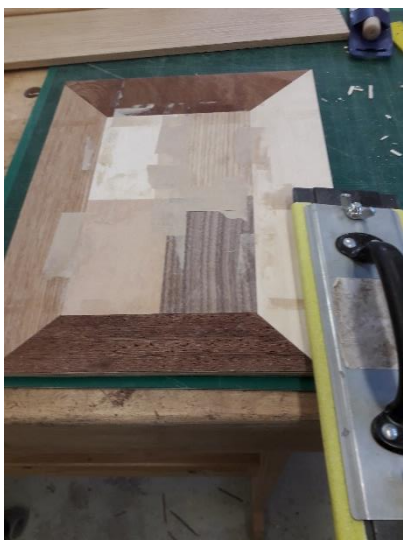
Vanavanaisa kummut ootab Saaremaal, pigine ja nõgine vaatamata supervahenditele. Kuid kooli ma teda ei tari, polnud ruumi ja energiakulu oleks liiga suur. Kuid see saab olema minu suvetöö! Oskused on need, mida omandama tulin, veel on arenguruumi!

Plaan pühenduda esimesel kooliaastal maksimaalselt õppetööle, praktikale ja hakata suvel oma värkstoas tööle, ei teostunud. Töötuba sai valmis 2022 suvel, kuid praktilal oldud tegevused ei andnud kindlust ja julgust. Koroona piirangud jätsid kogu elule suure jälje.

Vineerimine

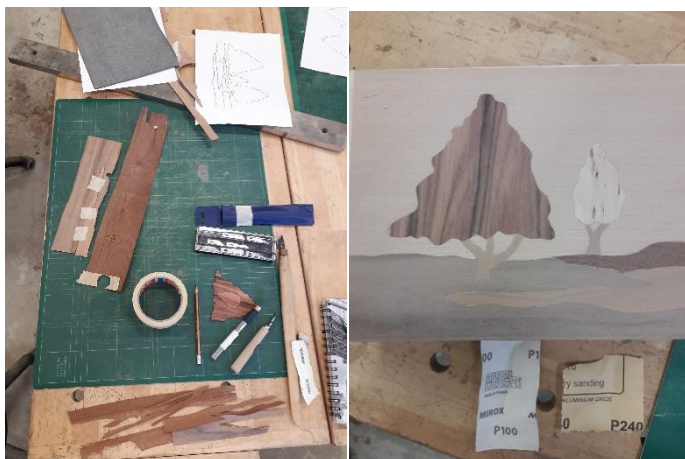
Erinevate spoonide valik, nurga lõikamine. Erineva paksusega spoonide lihvimine, järgides puidu süü suunda.

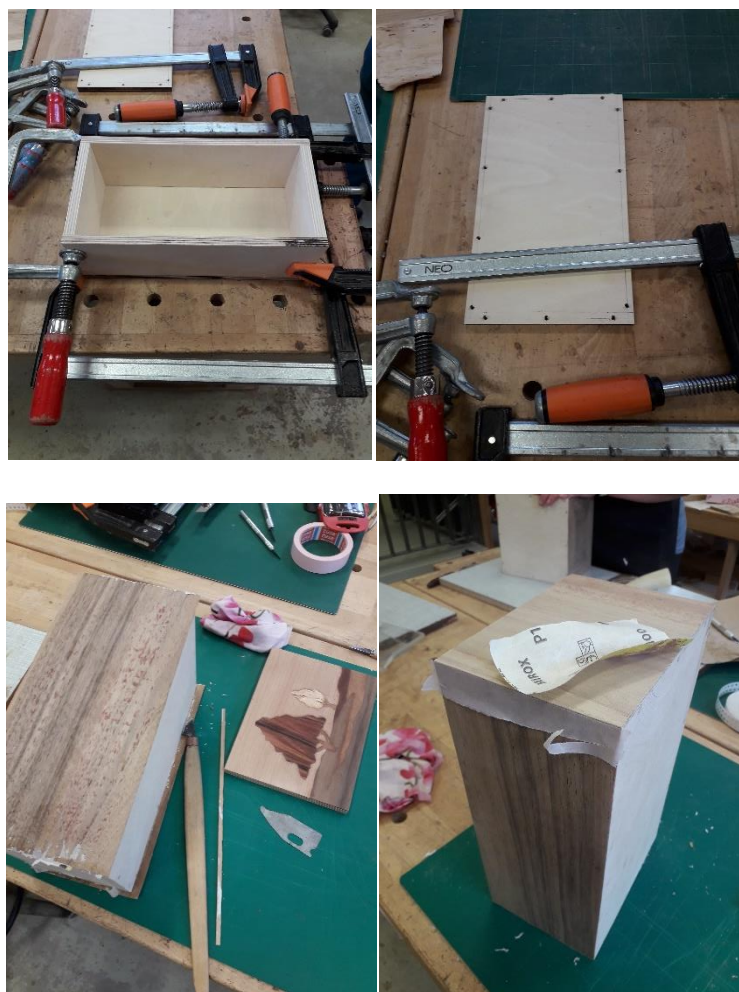

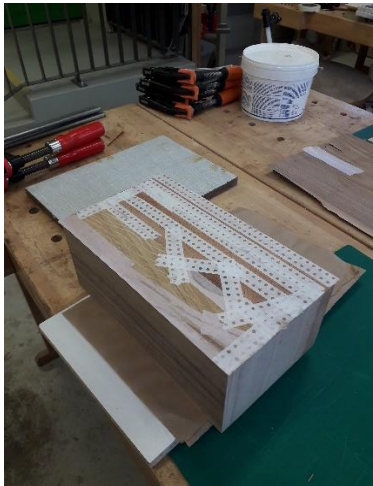
Paranduse tegemine.

Spoonipilt. Kuivas aastaga keskküttega korteris lõhki!

Intarsia karp.

Ema soovile vastavalt kujundatud, heaks kiidetud ja kasutatud tema urnimatusel septembris 2022.

Puidunikerdamise moodul sai ÕISis üle toodud.

Elo Liiv studios 2019-2021 tehtud tööd. Haab, kadakas. Kirjamine.

Haavapuust Ummiknõu sai kahele papagoile suvekoduks.

Tibake treimist KANUTIS. Läti laadatooli puudub prosspulk. Haava asemel kasest.

Peiteldamis haamer, pudrunui ja kummuti jalad on eelpool. Treimine oli suurim väljakutse ja nende töödega jäin ise kõige rohkem rahule.

ISESEISEV TÖÖ

ROTANGI punumist ei olnud õppekavas, kuid kuna mul oli seda vaja, siis koolitasin end täiendavalt.

Ei midagi keerulist, kuid vajab osavaid sõrmi ja kuhjaga kannatlikkust. Meie kliimas praktilisem vineerpõhi, kuid kuna algselt oli rotang, sai nii ka tehtud.

